

บทที่ 3

สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของ กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของ
กลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี เป็น
การศึกษาโดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม การนำเสนอผลการศึกษาในครั้งนี้
ขอเสนอเป็น 6 ส่วน ดังนี้

1. คำถามการวิจัย
2. วัตถุประสงค์การวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สภาพการทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย
อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
5. ปัญหาการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วย
ทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
6. ความต้องการการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5
ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

คำถามการวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 1 นี้ มุ่งแสวงหาคำตอบสำหรับคำถามวิจัยที่สำคัญ 2 ประการ คือ

1. สภาพการทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบล
ห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ในปัจจุบัน เป็นอย่างไร
2. ปัญหาและความต้องการการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก
หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี คืออะไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยในระยะที่ 1 นี้ มีวัตถุประสงค์ในการวิจัย 2 ประการ คือ

1. เพื่อศึกษาสภาพการทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย
อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ของกลุ่ม
เกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ในขั้นตอนที่ 1 นี้ เป็นการสร้างโอกาสให้ผู้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก ได้มาร่วมกันศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. กรอบการวิจัย

ศึกษาสภาพปัจจุบันของการดำเนินงาน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี โดยใช้แนวทางการดำเนินงานตามหลักการทำเกษตรอินทรีย์ ซึ่งประกอบด้วย

- 1.1 การวางแผนการผลิต
- 1.2 การปลูกและการจัดการดิน
- 1.3 การป้องกันและกำจัดศัตรูพืช
- 1.4 การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

2. ประชากรที่ศึกษา

2.1 ผู้มีส่วนสำคัญในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี คือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก จำนวน 15 คน

2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ จำนวน 9 คน ประกอบด้วย

- 2.2.1 เกษตรอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 1 คน
- 2.2.2 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี จำนวน 2 คน
- 2.2.3 นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรผู้รับผิดชอบตำบลห้วยทรายของสำนักงานเกษตรอำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 1 คน
- 2.2.4 กำนันตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 1 คน
- 2.2.5 ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 1 คน
- 2.2.6 สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จำนวน 2 คน
- 2.2.7 เกษตรกรผู้ประสบผลสำเร็จ (the best practice) การทำเกษตรอินทรีย์ จังหวัดสระบุรี จำนวน 1 คน

3. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยใช้วิธีการศึกษารูปแบบต่างๆ ดังนี้

3.1 การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับบริบทชุมชน บริบทการทำเกษตรอินทรีย์ การวิเคราะห์สถานการณ์การทำเกษตรอินทรีย์ ปัญหาและความต้องการการพัฒนาของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจากแหล่งเอกสาร คือ สำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี ได้แก่ เอกสารยุทธศาสตร์การเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระบุรี ปี 2548 - 2551 ของสำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดสระบุรี แผนการพัฒนากิจการเกษตรระดับตำบล ปี 2548 - 2550 ของสำนักงานเกษตรอำเภอหนองแค และแผนการพัฒนาศูนย์ทวิทายขององค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

3.2 การสัมภาษณ์กลุ่ม ใช้วิธีการสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (key informant) จำนวน 24 คน ประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักตำบลห้วยทราย จำนวน 15 คน กำนันตำบลห้วยทราย จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 จำนวน 1 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย หมู่ที่ 5 จำนวน 2 คน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร สำนักงานเกษตรอำเภอหนองแค จำนวน 1 คน เกษตรอำเภอหนองแค จำนวน 1 คน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจากสำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี จำนวน 2 คน และเกษตรกรผู้ประสบผลสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ จำนวน 1 คน เมื่อวันที่ 6 กันยายน 2549 และวันที่ 13 ตุลาคม 2549 (รายละเอียดภาคผนวก ข, ค) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับบริบทชุมชน บริบทการทำเกษตรอินทรีย์ การวิเคราะห์สถานการณ์การทำเกษตรอินทรีย์ ปัญหาและความต้องการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักในส่วนที่มีได้มีการบันทึกไว้ เป็นสายลักษณะอักษร สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้นำมาวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำมาประมวลวิเคราะห์ประกอบการเขียนรายงาน

3.3 การศึกษาชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จำนวน 24 คน ประกอบด้วย สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก จำนวน 15 คน กำนันตำบลห้วยทราย จำนวน 1 คน ผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ 5 จำนวน 1 คน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลห้วยทราย หมู่ที่ 5 จำนวน 2 คน เกษตรอำเภอหนองแค จำนวน 1 คน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจากสำนักงานเกษตรอำเภอหนองแค จำนวน 1 คน นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรจากสำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี จำนวน 2 คน และเกษตรกรผู้ประสบผลสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ 1 คน เมื่อวันที่ 13 ตุลาคม 2549 รายละเอียดภาคผนวก ค เพื่อสรุปบทเรียนเกี่ยวกับบริบทชุมชน บริบทกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก สภาพการดำเนินงานเกษตรอินทรีย์ วิเคราะห์สถานการณ์ การทำเกษตรอินทรีย์ปัญหาและความต้องการของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก

3.4 การสังเกต ใช้วิธีการสังเกตการณ์ บริบทชุมชน บริบทการทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย ว่ามีอะไรบ้างโดยเฉพาะอย่างยิ่งบริบทที่มีส่วนสัมพันธ์เกี่ยวกับการทำเกษตรอินทรีย์

4. การตรวจสอบข้อมูล

เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องแม่นยำมากที่สุด ผู้วิจัยและผู้วิจัยในชุมชนได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาตรวจสอบโดยวิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (triangulation) แบบใช้วิธีการรวบรวมหลายวิธี (data triangulation) โดยใช้การศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์ การสัมภาษณ์กลุ่ม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล นอกจากนี้ยังได้ตรวจสอบข้อมูลด้วยวิธีการนำข้อมูลกลับไปให้ผู้ให้ข้อมูลตรวจสอบ (member checks) เป็นการนำข้อมูลไปให้ผู้ให้ข้อมูลและสมาชิกในชุมชนที่ศึกษาตรวจสอบว่าตรงกับความหมายของชุมชนหรือไม่โดยการจัดเวที

5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อตรวจสอบข้อมูลจนมั่นใจได้ว่าถูกต้องแม่นยำแล้ว ได้วิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ (qualitative analysis) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาเอกสาร การสังเกต การสัมภาษณ์กลุ่ม และการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) แบบสร้างข้อสรุป โดยการจำแนกชนิดข้อมูล (typological analysis) แบบไม่ใช้ทฤษฎีที่ สุกงศ์ จันทวานิช (2543, หน้า 130 - 137) เสนอไว้ คือ จำแนกข้อมูลที่วิเคราะห์ตามความเหมาะสมของข้อมูล โดยยึดกรอบการวิจัยเป็นหลัก

สภาพการทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

1. ประวัติการทำเกษตรอินทรีย์ หมู่ที่ 5 บ้านโลกโขมง

การทำเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ได้มีการทำการเกษตรของประชากรในหมู่ที่ 5 บ้านโลกโขมงเป็นการปลูกพืชในพื้นที่บริเวณเชิงเขาโดยปลูกกล้วยเป็นอาชีพและมีรายได้จากการปลูกกล้วยเป็นหลัก ต่อมามีการกันเขตพื้นที่วนอุทยานประชาชนจึงย้ายมาทำการเกษตรในพื้นที่ราบเชิงเขา โดยมีการปรับเปลี่ยนการปลูกพืชเป็นปลูกพืชผัก ถั่วฝักยาว แตงกวา บวบเหลี่ยม คะน้า และเป็นการปลูกพืชที่จะต้องใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง สารเคมีป้องกันกำจัดโรคพืช และฮอร์โมนพืชต่าง ๆ จะมีผลผลิตออกขายสู่ท้องตลาดตลอดทั้งปี ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 ทางราชการได้เริ่มเข้าไปดำเนินงานโครงการส่งเสริมการปลูกหน่อไม้ฝรั่งเพื่อการส่งออก เกษตรกรเริ่มรวมกลุ่มกันเพื่อรับการถ่ายทอดความรู้ในการผลิตในเรื่องของการใช้ปุ๋ยเคมี การป้องกันกำจัดศัตรูพืช การเก็บเกี่ยวและการคัดเกรด และในปี พ.ศ. 2548 โดยสำนักงานเกษตรจังหวัด

สระบุรี ได้นำโครงการส่งเสริมการทำเกษตรอินทรีย์เข้าไปเพื่อนำร่องการปลูกพืชผักอินทรีย์ จำนวน 15 ราย ดังนี้

1. นายสร้อย วงษ์เนตร
2. นายชัย ทองวิเศษ
3. นายโต๊ะ พลแก้ว
4. นายทวี เพชรวารี
5. นายสุรินทร์ พรรรัตน์
6. นายสายบัว ลังสินธ์
7. นายเหลือ วงษ์เนตร
8. นายสมควร หนูสารี
9. นายสำราญ น้อยเจ้า
10. นางบัวผัด สีพุด
11. นายสังเวียน ลังสินธ์
12. นายฉลอง คริ่งมะณี
13. นายสายนต์ มาหาแพง
14. นายทวี ภักดีวงษา
15. นางน้อย อันประเสริฐ

ซึ่งเป็นกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค ในปัจจุบันมีการจัดตั้งกลุ่มเพื่อดำเนินการในกิจกรรมต่าง ๆ ทางด้านเกษตรของประชาชนในบ้าน โสภโฆมมีการลงทุนในการปลูกพืชผักในแต่ละชนิดโดยแยกรายละเอียดของต้นทุนในการปลูกพืชผักต่อไร่ ดังนี้

- ค่าเมล็ดพันธุ์ 800 บาท
 - ค่าเตรียมดิน 500 บาท
 - ค่าปุ๋ยเคมี 1,200 บาท
 - ค่ายาฆ่าแมลง 1,500 บาท
 - ค่าไม้ค้ำและอื่น ๆ 6,400 บาท
- รวมต้นทุนทั้งหมด 10,400 บาท/ไร่

2. การวางแผนการผลิตของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก

2.1 การวางแผนการปลูกและระบบการปลูก สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจะมีการวางแผนในลักษณะอาศัยประสบการณ์ในแต่ละด้านของแต่ละคน ไม่มีการวางแผนในรูปแบบของกลุ่มเกษตรกร ซึ่งในภาพรวมแล้วไม่มีการวางแผนการปลูกที่จะป้องกันสารเคมีหรือสารพิษจากภายนอกแปลงปลูก เพราะว่ามีพื้นที่ที่จะใช้ปลูกพืชผักเป็นพื้นที่ที่จะต้องเช่าจากที่ดินของตระกูลธรรมวิวัฒน์ และสมาคมแต่ใจัว เพียงสองแห่งเท่านั้น สมาชิกกลุ่มเกษตรกร

ผู้ปลูกผักจึงไม่สามารถที่จะเลือกพื้นที่หรือวางแผนแปลงที่ปลูกพืชผักให้อยู่ห่างจากแปลงปลูกพืชอื่นที่มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชที่ปลิวมาทางอากาศและจากน้ำที่ไหลมาจากแปลงปลูกพืชอื่นที่มีการใช้สารเคมีได้ แต่จะมีการยกร่องหรือยกแปลงในการปลูกพืชผักและเป็นการทำทางระบายน้ำ เพื่อไม่ให้น้ำท่วมขังในแปลงปลูกพืชผัก ทำให้ไม่เหมาะแก่การเจริญเติบโตของพืชผัก และจะมีสมาชิกกลุ่มเกษตรกรบางคนที่มีประสบการณ์จะเลือกปลูกพืชผัก โดยเลือกฤดูที่เหมาะสมกับพืชผักแต่ละชนิด ส่วนใหญ่จะปลูกพืชผักโดยไม่มีการกำหนดแผน ในการปลูกแต่จะปลูกพืชผักเลียนแบบกัน มีการปลูกพืชผักชนิดเดียวกัน ทำให้ผลผลิตออกมาพร้อมกันจำนวนมาก จะมีการใช้เมล็ดพันธุ์พืชผักลูกผสมในการปลูก เพราะมีความเชื่อมั่นว่าจะมีความต้านทานโรคและแมลงศัตรูพืชได้ดี ให้ผลผลิตสูงตามการโฆษณาของบริษัทผู้จำหน่ายเมล็ดพันธุ์

2.2 การวางแผนป้องกันกำจัดโรคและแมลง สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจะไม่มีการวางแผนในการใช้เมล็ดพันธุ์พืชที่ต้านทานโรคแมลงศัตรูพืช และจะใช้เมล็ดพันธุ์ที่ปราศจากโรคแมลงและวัชพืช เมล็ดพันธุ์ที่มีความแข็งแรงเจริญเติบโตไวก่อนที่เมล็ดวัชพืชจะงอก แต่เกษตรกรจะปฏิบัติตามคำแนะนำของนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรของสำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี และพนักงานบริษัทผู้จำหน่ายเมล็ดพันธุ์จะให้เกษตรกรใช้เมล็ดพันธุ์ลูกผสมในการปลูกพืชผัก และมีการคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารเคมีป้องกันกำจัดเชื้อราที่ติดมากับเมล็ดพันธุ์ เพื่อกำจัดโรคและแมลงรวมทั้งมีการใช้เชื้อราที่ทำลายเชื้อราที่ทำให้เกิดโรคพืชเพื่อควบคุมเชื้อราที่จะเกิดโรคพืชผักในระยะกล้า สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจะมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงพืชผักเนื่องจากสามารถหาซื้อได้จากร้านค้าจำหน่ายได้ทุกระยะเวลา

2.3 การวางแผนการจำหน่าย สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจะกำหนดแผนในการปลูกพืชผักด้วยประสบการณ์ที่ผ่านมา โดยใช้ฤดูปลูกและช่วงระยะเวลาในการปลูกพืชผักเพื่อเก็งราคาผลผลิตผักว่าช่วงฤดูไหน ช่วงเดือนอะไร จะปลูกพืชผักชนิดไหนที่จะมีราคาผลผลิตสูง สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจะปลูกถั่วฝักยาวในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนพฤษภาคม ราคาผลผลิตถั่วฝักยาวจะมีราคาสูง แต่ถ้าปลูกพืชผักในช่วงฤดูหนาวผลผลิตผักจะออกสู่ตลาดมากพืชผักราคาต่ำไม่คุ้มกับต้นทุนในการปลูก และมีการวางแผนการนำผลผลิตผักไปจำหน่ายโดยกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจะใช้ความคุ้นเคยกับพ่อค้าจะมารับซื้อผลผลิตผักถึงแปลงปลูกและจะกำหนด โดยทำความตกลงกับพ่อค้าล่วงหน้าเพื่อที่จะนำผักไปขายปลีก รวมทั้งมีการกำหนดตลาดที่จะนำผักไปขาย คือ ตลาดวงค์ทอง ข้างสถานีขนส่งจังหวัดสระบุรี เพื่อที่จะนำผลผลิตผักไปจำหน่ายโดยการขายส่ง และตลาดหินกอง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ในการขายปลีก

3. การปลูกและการจัดการดิน

3.1 การเลือกพันธุ์ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จะเลือกใช้พันธุ์พืชผักเป็นพันธุ์ลูกผสมของบริษัทผลิตเมล็ดพันธุ์

ต่าง ๆ เช่น บริษัท อีสเวสซิด หรือ ชาวบ้านเรียก ดราครแดง เป็นพันธุ์ลูกผสม ซึ่งเกษตรกร เชื่อว่ามีความต้านทานโรคแมลง และวัชพืช สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจะมีการปลูกพืชผัก ในแต่ละครั้งจะเป็นการปลูกพืชผักเพียงชนิดเดียว จะไม่มีความหลากหลายของชนิดพืชในแปลง เมล็ดพันธุ์พืชผักที่สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักใช้จะเป็นพันธุ์ลูกผสมไม่ใช่พันธุ์พืชที่มาจาก การปลูกแบบอินทรีย์ เพราะว่าเกษตรกรยังขาดความรู้ ความเข้าใจในการใช้พันธุ์พืชตาม หลักการทำเกษตรอินทรีย์ซึ่งกำหนดให้ใช้พันธุ์พืชที่ได้มาจากการทำเกษตรอินทรีย์

3.2 การเลือกพื้นที่ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจะไม่สามารถเลือกพื้นที่ใน การปลูกผักเพราะเป็นพื้นที่ที่เช่ามาทำการปลูกพืชผักทั้งหมด แต่จะมีการเลือกพื้นที่ที่เป็นที่ ดอนน้ำไม่ท่วม มีการระบายน้ำดี อยู่ใกล้แหล่งน้ำ ซึ่งเป็นแหล่งน้ำที่เป็นบ่อลูกรังเก่าจะอยู่ไกล จากโรงงานอุตสาหกรรมโดยมีการเลือกพืชผักที่ปลูกให้เหมาะกับดินเป็นดินร่วน

3.3 การปรับปรุงบำรุงดิน สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักมีการใช้ปุ๋ยขาวใส่ แปลงปลูกในขั้นตอนการเตรียมดินเพื่อปรับสภาพความเป็นกรดเป็นด่างของดิน เกษตรกรจะมึ ความเข้าใจในการที่จะต้องมีการปรับปรุงบำรุงดิน เพราะหน่วยงานโดยเฉพาะสำนักงานเกษตร อ่าวเภอซึ่งมีนักวิชาการส่งเสริมการเกษตรประจำตำบลจะให้คำแนะนำและติดตามการดำเนินงาน โครงการส่งเสริมเกษตรอินทรีย์ แต่ยังไม่มีการเกษตรกรเก็บตัวอย่างดินนำไปตรวจวิเคราะห์ก่อน ปลูกพืชผักเลย มีการปลูกพืชตระกูลถั่วและไถกลบในการปรับปรุงบำรุงดินก่อนที่จะปลูกพืชผัก สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักมีการใช้ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และฮอร์โมนสังเคราะห์ ในการปลูกพืชผักเพื่อให้พืชผักมีความแข็งแรงต้านทานต่อโรคและแมลงด้วยตนเอง

4. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช

4.1 การป้องกันกำจัดศัตรูพืชก่อนปลูก สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจะไม่มี ความรู้ในการใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีความต้านทานต่อโรคแมลงและวัชพืช แต่เกษตรกรจะมี ประสบการณ์ในการใช้พันธุ์ผักซึ่งเป็นพันธุ์ลูกผสมจึงมีความเชื่อมั่นในคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ ของบริษัทผู้จำหน่ายเมล็ดพันธุ์ และจากการที่เกษตรกรเคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการทำ เกษตรอินทรีย์ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี ซึ่งได้นำเชื้อราไตรโคโรเดอร์มาแนะนำให้ เกษตรกรใช้ในการป้องกันเชื้อราในดินที่ทำให้เกิดโรค เกษตรกรจึงได้มีการใช้เชื้อราไตรโคโรเดอร์มา คลุกเมล็ดพันธุ์พืชผักก่อนปลูกจะทำให้การปลูกพืชผักไม่เกิดโรคที่เกิดจากเชื้อราโรคพืชในดิน เกษตรกรผู้ปลูกผักยังมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลง โดยการคลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยฟูราดาน ก่อนปลูก

4.2 การป้องกันโรคแมลงในการเตรียมแปลงปลูก ในการเตรียมแปลงปลูกผักจะ มีการไถดิน ตากดินไว้อย่างน้อย 7 วัน และเกษตรกรเคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการทำ เกษตรอินทรีย์ของสำนักงานเกษตรจังหวัดสระบุรี และเคยเข้าร่วมโครงการส่งเสริมและ พัฒนาการผลิตผักปลอดภัยจากสารพิษจะใช้ปุ๋ยขาวเพื่อกำจัดแมลงเชื้อโรคในดินและเป็น การปรับสภาพดินให้เหมาะสมในการปลูกพืชผัก สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักมีการปลูก

พืชผักชนิดเดียวกันซ้ำในพื้นที่เดิม ทำให้มีโรคแมลงศัตรูพืชผักระบาดและมีการใช้ยาฆ่าหญ้าหรือสารเคมีกำจัดวัชพืชในการเตรียมแปลงปลูก

4.3 การป้องกันกำจัดโรคแมลงระยะที่พืชกำลังเจริญเติบโต ในการป้องกันกำจัดโรคแมลงระยะที่พืชกำลังเจริญเติบโตมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชกันมาก จะมีเกษตรกรบางรายเริ่มมีการใช้สารสกัดชีวภาพน้ำหมักจากสมุนไพรประเภทว่านน้ำ สาบเสือ กลอย ตะไคร้หอม หางไหล สะเดา ป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชผัก และมีการใช้เชื้อจุลินทรีย์ เชื้อไวรัสเอ็นพีวี เชื้อแบคทีเรีย บีที ไล่เดือนฝอยศัตรูธรรมชาติ กำจัดแมลงศัตรูพืชผัก มีการใช้สารเคมีพวกออร์แกโนฟอสเฟต และคาร์บาเมทในการกำจัดแมลงศัตรูพืชในพืชผักพวกแตงกวา ถั่วฝักยาว

5. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

5.1 การเก็บเกี่ยวผลผลิต การเก็บเกี่ยวพืชผักของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรมีการเก็บเกี่ยวพืชผักตามอายุของพืชผักจะมีการเก็บเกี่ยวพร้อมกัน เพื่อที่ผลผลิตจะได้มีปริมาณมากพอที่จะรวบรวมนำไปขายยังตลาด เกษตรกรจะไม่คำนึงถึงการปนเปื้อน ความบอบช้ำและจะทิ้งผักตากแฉดในระหว่างและหลังการเก็บเกี่ยว

5.2 การบรรจุหีบห่อ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจะมีการบรรจุหีบห่อหลังจากการเก็บเกี่ยวจะนำมาคัดแยกผลผลิตตามเกรดบรรจุในถุงพลาสติก ถุงละ 10 กิโลกรัมรวบรวมไว้ตามจุดแปลงปลูกของแต่ละราย เพื่อให้เกิดความสะดวกในการขนส่งและสะดวกในการขายซึ่งในการขนส่งจะเป็นที่นิยมของตลาดโดยทั่วไป เกษตรกรจึงต้องบรรจุผักใส่ถุงพลาสติกขนาด 10 กิโลกรัม ซึ่งจะทำให้ผลผลิตเกิดการสูญเสียและไม่สามารถที่จะเก็บผลผลิตผักไว้ได้นานเท่าที่ควร

5.3 การขนส่ง สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผักจะมีสมาชิกที่มีรถเป็นผู้รวบรวมผลผลิตนำมาจำหน่ายที่ตลาดจังหวัดสระบุรี และจะมีบางรายมีรถยนต์ส่วนตัวจะนำผลผลิตไปจำหน่ายยังตลาดหีนกอง อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี จะไม่มีการเก็บรักษาผลผลิตผักในอุณหภูมิตำระหว่างขนส่ง

ปัญหาการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบล ห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

จากการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในวันที่ 6 กันยายน 2549 และวันที่ 13 ตุลาคม 2549 สามารถสรุปปัญหาในการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ได้ดังนี้

1. การวางแผนการผลิตของกลุ่ม

1.1 ขาดการวางแผนในการกำหนดเนื้อที่ที่จะใช้ปลูกพืชผักแต่ละประเภท เพื่อไม่ให้ผลผลิตแต่ละประเภทในแต่ละฤดูกาลมากเกินไปที่ตลาดต้องการ

- 1.2 ขาดการวางแผนการเลือกใช้พันธุ์พืชผักที่เหมาะสมตามมาตรฐานการทำเกษตรอินทรีย์
- 1.3 ขาดการวางแผนการป้องกันสารพิษจากภายนอก ทั้งทางน้ำและอากาศของแปลงปลูกพืชผัก
- 1.4 ขาดการวางแผนระบบการป้องกันกำจัดโรคแมลงพืชผัก
- 1.5 ขาดการวางแผนระบบการปลูกพืชผักที่จะต้องทราบความต้องการของตลาดทั้งในปัจจุบันและความต้องการในระยะยาว
2. การปลูกและการจัดการดิน
 - 2.1 การเลือกพันธุ์พืชผักของเกษตรกรยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของสายพันธุ์ที่จะต้องไม่ใช่เมล็ดพันธุ์มาจากการตัดต่อพันธุกรรม
 - 2.2 การเลือกพื้นที่ตามมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ไม่สามารถที่จะเลือกพื้นที่ที่ไม่เคยมีการใช้สารเคมีมาก่อนได้
 - 2.3 การปลูกพืชผักของกลุ่มเกษตรกรมีการกำหนดชนิดของพืชผักไม่เหมาะสมกับชนิดของดิน
 - 2.4 ขาดการจัดการแหล่งน้ำ ซึ่งแหล่งน้ำที่เกษตรกรใช้เป็นแหล่งน้ำธรรมชาติไม่สามารถกันการปนเปื้อนของสารเคมีจากภายนอกได้
 - 2.5 การปลูกพืชผักของเกษตรกรยังมีการใช้ปุ๋ยเคมี และฮอร์โมนสังเคราะห์ในการเพิ่มผลผลิตซึ่งตามระบบเกษตรอินทรีย์ห้ามใช้
3. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช
 - 3.1 เกษตรกรมีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช ซึ่งไม่เป็นไปตามมาตรฐานการทำเกษตรอินทรีย์
 - 3.2 มีการใช้สารเคมีกำจัดวัชพืชซึ่งมาตรฐานการทำเกษตรอินทรีย์ห้ามใช้
 - 3.3 ขาดความรู้ในการปลูกพืชหมุนเวียนในระบบการป้องกันกำจัดศัตรูพืชตามระบบเกษตรอินทรีย์
 - 3.4 ขาดความรู้ในการควบคุมแมลงศัตรูพืช โดยวิธีชีวภาพในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชผัก
 - 3.5 ขาดความรู้ในการใช้สารสกัดจากพืชในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชผัก
4. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
 - 4.1 เกษตรกรไม่มีการคำนึงถึงการปนเปื้อน ความบอบซ้ำ การทิ้งผักตากแฉะระหว่างและหลังการเก็บเกี่ยว
 - 4.2 ขาดการดูแลหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมทำให้เกิดการสูญเสียและไม่สามารถเก็บผลผลิตผักไว้นานเท่าที่ควร

4.3 ผลผลิตผักของเกษตรกรที่ปลูกยังไม่ได้มาตรฐานของผลผลิตตามหลักเกษตรอินทรีย์

4.4 การขนส่งจะมีการบรรจุผักในถุงพลาสติกและจะวางถุงผักทับซ้อนกัน ทำให้มีอัตราการสูญเสียสูง

4.5 ขาดระบบการเก็บรักษาผลผลิตผักในอุณหภูมิต่ำในระหว่างขนส่ง

ความต้องการการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี

จากการจัดประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในวันที่ 6 กันยายน 2549 และวันที่ 13 ตุลาคม 2549 โดยมีกลุ่มเป้าหมาย คือ สมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก ผู้นำชุมชน เกษตรกรผู้ประสบผลสำเร็จในการทำเกษตรอินทรีย์ ข้าราชการที่เกี่ยวข้องในชุมชน สามารถสรุปความต้องการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี ได้ดังนี้

1. การวางแผนการผลิต

การดำเนินการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี ในกระบวนการการวางแผนการผลิตความต้องการพัฒนา คือ การวางแผนในการกำหนดเนื้อที่ ประเภทของพืชผัก ระบบการปลูก ระบบการป้องกันกำจัดศัตรูพืช และการวางแผนการปลูกพืชผักตามข้อมูลความต้องการผลผลิตผักของตลาด ซึ่งในระบบการปลูกพืชผักจะต้องมีการวางแผนการผลิตในขั้นตอนต่างๆ ล่วงหน้า

2. การปลูกและการจัดการดิน

การดำเนินการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี กระบวนการการปลูกและการจัดการดินความต้องการพัฒนา คือ มีการใช้พันธุ์พืชที่ได้มาจากการปลูกแบบอินทรีย์ มีการตรวจวิเคราะห์ดินของสำนักงานพัฒนาที่ดินก่อนการปลูกพืชผัก และมีการฝึกอบรมเพิ่มความรู้การทำและการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพในการปรับปรุงบำรุงดิน เพื่อทดแทนการใช้ปุ๋ยเคมีตามหลักการทำเกษตรอินทรีย์

3. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช

การดำเนินการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอนองแคว จังหวัดสระบุรี ในกระบวนการการป้องกันกำจัดศัตรูพืชความต้องการพัฒนา คือ การเพิ่มความรู้เพื่อใช้ในการปฏิบัติของเกษตรกรในการทำและการใช้สมุนไพรกำจัดศัตรูพืชผักแทนการใช้สารเคมี และการปลูกพืชหมุนเวียนในแต่ละชนิดของผัก เพื่อป้องกันการระบาดของโรค แมลงศัตรูพืชผัก เพื่อให้เป็นไปตามหลักการทำเกษตรอินทรีย์

และการนำวิธีชีวภาพมาใช้ในการควบคุมแมลงศัตรูพืชผักในการผลิตผักของเกษตรกรทดแทนการใช้สารเคมีในการกำจัดแมลงศัตรูพืชผัก

4. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว

การดำเนินการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ในกระบวนการการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว ความต้องการพัฒนา คือ การดูแลผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวพืชผัก โดยวิธีที่เหมาะสมตามหลักการทำเกษตรอินทรีย์ ให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องของการปนเปื้อน ความบอบช้ำ การทิ้งผักตากแฉะระหว่างและหลังการเก็บเกี่ยวเพื่อให้เกิดความสูญเสียของผลผลิตน้อยที่สุด และมีการบรรจุภัณฑ์ผลผลิตผักในภาชนะที่ดี สะดวกในการขนส่ง รวมทั้งมีการเก็บรักษาผลผลิตผักในอุณหภูมิตำระหว่างขนส่ง

สรุปสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ของกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี ได้ดังนี้

ตาราง 1 สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการการพัฒนาเกษตรกรอินทรีย์ของสมาชิกกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกผัก หมู่ที่ 5 ตำบลห้วยทราย อำเภอหนองแค จังหวัดสระบุรี

กรอบการวิจัย	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	ความต้องการพัฒนา
1. การวางแผนการผลิต			
1.1 การวางแผนการปลูกและระบบการปลูก	1.1 ไม่มีการวางแผนปลูกที่จะป้องกันสารเคมีจากภายนอกแปลงปลูกและไม่มีการกำหนดแผนในการปลูกพืชผัก	1.1 ขาดการวางแผนในการกำหนดเนื้อที่ที่จะใช้ปลูกพืชผักแต่ละประเภท	1.1 การวางแผนในการกำหนดเนื้อที่ประเภทของพืชผักและระบบการปลูก
1.2 การวางแผนป้องกันกำจัดโรคและแมลง	1.2 ใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคและแมลงพืชผัก	1.2 ขาดการวางแผนระบบการป้องกันกำจัดโรคแมลงพืชผัก	1.2 การวางแผนระบบการป้องกันกำจัดศัตรูพืชผัก

ตาราง 1 (ต่อ)

กรอบการวิจัย	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	ความต้องการพัฒนา
1.3 การวางแผน การจำหน่าย	1.3 เกษตรกรจะ กำหนดแผนในการ ปลูกพืชผักด้วย ประสบการณ์ที่ผ่านมาก โดยใช้ฤดูปลูกและ ช่วงระยะเวลาใน การปลูกพืชผักเพื่อ เก็บราคา	1.3 ขาดการวางแผน ระบบการปลูกพืชผัก ที่จะต้องทราบความ ต้องการของตลาดทั้ง ในปัจจุบันและความ ต้องการในระยะยาว	1.3 การวางแผน การปลูกพืชผัก ตามข้อมูลความ ต้องการผลผลิต ผักของตลาด
2. การปลูกและการ จัดการดิน			
2.1 การเลือกพันธุ์	2.1 เกษตรกรผู้ ปลูกผักใช้พันธุ์ ลูกผสมไม่ใช่พันธุ์ พืชที่มาจากกร ปลูกแบบอินทรีย์	2.1 เกษตรกรขาด ความรู้ความเข้าใจใน เรื่องของสายพันธุ์พืช	2.1 มีการใช้พันธุ์ พืชผักที่ได้มาจาก การปลูกแบบ อินทรีย์
2.2 การเลือกพื้นที่	2.2 เกษตรกรผู้ปลูก ผักไม่สามารถเลือก พื้นที่ในการปลูก พืชผักเพราะเป็น พื้นที่เช่า	2.2 การเลือกพื้นที่ ตามมาตรฐานเกษตร- อินทรีย์ไม่สามารถที่ จะเลือกพื้นที่ที่ไม่เคย มีการใช้สารเคมีมา ก่อนได้	2.2 มีการตรวจ วิเคราะห์ดินของ สำนักงานพัฒนา ที่ดินก่อนการปลูก พืชผัก
2.3 การปรับปรุง บำรุงดิน	2.3 เกษตรกรผู้ ปลูกผักมีการใช้ ปุ๋ยเคมี ปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก และฮอร์โมน สังเคราะห์ในการ ปลูกพืชผัก	2.3 การปลูกพืชผัก ของเกษตรกรยังมี การใช้ปุ๋ยเคมีและ ฮอร์โมนสังเคราะห์ใน การเพิ่มผลผลิตซึ่ง ตามระบบเกษตร- อินทรีย์ห้ามใช้	2.3 มีการฝึกอบรม เพิ่มความรู้การทำ และการใช้ปุ๋ย อินทรีย์ ปุ๋ยน้ำหมัก ชีวภาพในการ ปรับปรุงบำรุงดิน

ตาราง 1 (ต่อ)

กรอบการวิจัย	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	ความต้องการพัฒนา
3. การป้องกันกำจัดศัตรูพืช			
3.1 การป้องกันกำจัดศัตรูพืชก่อนปลูก	3.1 เกษตรกรมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดแมลงศัตรูเมล็ดพันธุ์ด้วยฟิวราดานก่อนปลูก	3.1 เกษตรกรมีการใช้สารเคมีในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชซึ่งไม่ปฏิบัติตามมาตรฐานการทำเกษตรอินทรีย์	3.1 การเพิ่มความรู้ เพื่อใช้ในการปฏิบัติของเกษตรกรในการทำและการใช้สารสกัดสมุนไพรกำจัดศัตรูพืช
3.2 การป้องกันโรคแมลงในการเตรียมแปลงปลูก	3.2 เกษตรกรมีการปลูกพืชผักชนิดเดียวกันซ้ำในพื้นที่เดิมทำให้มีโรคแมลงศัตรูพืชผักระบาด	3.2 ขาดความรู้ในการปลูกพืชหมุนเวียนในระบบการป้องกันกำจัดศัตรูพืช	3.2 การเพิ่มความรู้ในการปลูกพืชหมุนเวียนในระบบการป้องกันกำจัดศัตรูพืช
3.3 การป้องกันกำจัดโรคแมลงระยะที่พืชกำลังเจริญเติบโต	3.3 มีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดโรคแมลงศัตรูพืชผักมาก	3.3 ขาดความรู้ในการควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยวิธีชีวภาพในการป้องกันกำจัดศัตรูพืชผัก	3.3 การเพิ่มความรู้ในการควบคุมแมลงศัตรูพืชโดยวิธีชีวภาพ
4. การเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว			
4.1 การเก็บเกี่ยวผลผลิต	4.1 เกษตรกรจะเก็บเกี่ยวผักโดยไม่คำนึงถึงการปนเปื้อนความบอบช้ำ และจะทิ้งผักตากแดดในระหว่างและหลังการเก็บเกี่ยว	4.1 เกษตรกรไม่มีการคำนึงถึงการปนเปื้อน ความบอบช้ำ ทั้งผักตากแดด ระหว่างและหลังการเก็บเกี่ยว	4.1 ให้ความรู้เพิ่มเติมในเรื่องของการปนเปื้อน ความบอบช้ำ การทิ้งผักตากแดด ระหว่างและหลังการเก็บเกี่ยว

ตาราง 1 (ต่อ)

กรอบการวิจัย	สภาพปัจจุบัน	ปัญหา	ความต้องการพัฒนา
4.2 การบรรจุหีบห่อ	4.2 เกษตรกรบรรจุผักในถุงพลาสติก ถุงละ 10 กิโลกรัม ซึ่งจะทำให้ผลผลิตเกิดการสูญเสียจะเก็บผลผลิตผักไว้ไม่ได้นาน	4.2 ขาดการดูแลหลังการเก็บเกี่ยวที่เหมาะสมทำให้เกิดการสูญเสีย และไม่สามารถที่จะเก็บผลผลิตผักไว้ได้นาน	4.2 ให้ความรู้การดูแลผลผลิตหลังการเก็บเกี่ยวและการจัดการหลังการเก็บเกี่ยว
4.3 การขนส่ง	4.3 ผลผลิตของเกษตรกรเมื่อมีการเก็บเกี่ยวแล้วจะบรรจุถุงพลาสติก ถุงละ 10 กิโลกรัม จะไม่มีการเก็บรักษาผลผลิตผักในอุณหภูมิต่ำในระหว่างการขนส่ง	4.3 ขาดการเก็บรักษาผลผลิตผักในอุณหภูมิผักในระหว่างขนส่ง	4.3 การขนส่งผลผลิตผักในช่วงอุณหภูมิต่ำหรือในช่วงเช้าหรือเย็น